

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตอบสนองของกวางป่าต่อกิจกรรมส่องสัตว์ในเขตบริการของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และศึกษาเปรียบเทียบการใช้พื้นที่ของกวางป่าในพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวและช่วงฤดูกาลที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธีการ spotlight count สำหรับกิจกรรมส่องสัตว์ และใช้วิธีการวางแปลงสำรวจรอยตีนกวางป่าบริเวณเส้นทางเดินป่า 2 เส้นทางที่มีสภาพป่าคล้ายคลึงกัน แต่มีระดับการใช้ประโยชน์แตกต่างกัน เก็บข้อมูลเดือนละครั้ง รวม 12 เดือน

ผลการศึกษาพบว่า ความหนาแน่นของกวางป่าในช่วงวันที่มีปริมาณรดส่องสัตว์สูง และวันที่มีปริมาณรดส่องสัตว์ต่ำไม่แตกต่างกัน ($t=0.238$; Sig. = 0.814) และปริมาณรดส่องสัตว์ไม่มีความสัมพันธ์กับปฏิริยาตอบสนองของกวางป่า ($\chi^2 = 5.897$; df = 3; Sig. = 0.117) แต่ระยะเวลาในการหยุดกินของกวางป่าเมื่อถูกไฟส่องในช่วงฤดูกาลที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวนสูง (เฉลี่ย 10.97 นาที/ชั่วโมง) แตกต่างกับระยะเวลาในการหยุดกินในช่วงฤดูกาลที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวนต่ำ (2.52 นาที/ชั่วโมง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=3.127$; Sig.=.008) และการหยุดกินมีความสัมพันธ์กับระยะห่างระหว่างกวางป่ากับรดส่องสัตว์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 103.259$; df = 6; Sig. = 0.000) โดยกวางป่าที่อยู่ใกล้ถนนจะหยุดกินมากกว่ากวางป่าที่อยู่ห่างจากถนน ในส่วนของการใช้พื้นที่ของกวางป่าบริเวณเส้นทางเดินป่าที่มีปริมาณการใช้ประโยชน์เข้มข้นกับเส้นทางที่มีปริมาณการใช้ประโยชน์เบาบาง พบว่า การใช้พื้นที่ของกวางป่ามีความแตกต่างกัน ทั้งในป่าดิบแล้ง ($t=4.937$; Sig.=0.000) และทุ่งหญ้า ($t=2.960$; Sig. = 0.008) เฉพาะทุ่งหญ้าที่มีการใช้ประโยชน์เบาบาง ภายหลังการชิงเผา พบว่าระยะห่างจากเส้นทางมีอิทธิพลต่อการ ใช้พื้นที่ของกวางป่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=5.153$; Sig.=0.033; $R^2=0.190$) โดยรอยตีนกวางป่าเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงระยะห่าง 0-80 เมตร และฤดูกาลส่งผลต่อการ ใช้พื้นที่ของกวางป่า ทั้งเส้นทางที่มีการใช้ประโยชน์เข้มข้น (ป่าดิบแล้ง $t=8.831$; Sig. = 0.000 ทุ่งหญ้า $t=12.120$; Sig. = 0.000) และเส้นทางที่มีการใช้ประโยชน์เบาบาง (ป่าดิบแล้ง $t=7.674$; Sig. = 0.000 ทุ่งหญ้า $t=16.066$; Sig. = 0.000)

The objective of this research were to study responses of Sambar Deer (*Cervus unicolor*) to wildlife spotlighting activities in intensive use zone of Khao Yai National Park and to compare the intensity of habitat utilization of the Sambar Deer around two hiking trails that have different use level and within different season. Spotlight count and line transect methods were used in this study. Data were collected once a month, for 12 months.

The study found that there were no difference in the intensity of Sambar Deer between the high use and low use days ($t=0.238$; $\text{Sig.}=0.814$) and amount of wildlife spotlighting cars did not affect the responses of the deer ($\chi^2=5.897$; $\text{df}=3$; $\text{Sig.}=0.117$). However, there were significantly differences in the amount of time that the spotlighted deer stop eating between the high tourism season and low tourism season; the average time for high season was 10.97 seconds/hour and for low season was 2.52 seconds/ hour ($t=3.127$; $\text{Sig.}=0.008$). This behavior was also significantly related to the distance from the road ($\chi^2=103.259$; $\text{df}=6$; $\text{Sig.}=0.000$); the closer to the road, the longer time the deer stop eating. The study found that there were significantly differences in habitat utilization of Sambar Deer between the high use trail and low use trail, both in dry evergreen forest ($t=4.937$; $\text{Sig.}=0.000$) and grassland ($t=2.960$; $\text{Sig.}=0.008$). Only in low use grassland where the deer track appeared clearly after controlled burning, within 0-80 meters from trail, it was found that distance from trail significantly influenced the intensity of habitat utilization and accounted for 19% of variance in the intensity ($F=5.153$; $\text{Sig.}=0.033$; $R^2=0.190$). Lastly, it was found that season affected habitat utilization of the deer in both high use trail (in dry evergreen forest $t=8.831$; $\text{Sig.}=0.000$, in grassland $t=12.120$; $\text{Sig.}=0.000$) and low use trail (in dry evergreen forest $t=7.674$; $\text{Sig.}=0.000$, in grassland $t=16.066$; $\text{Sig.}=0.000$).